

Makalenin Dergiye Ulaşma Tarihi: 24.04.2014
Yayın Kabul Tarihi: 27.11.2014

Londra'da Bir Alman Türkü: "Cafe Cyprus"*

A German Turk in London: "Cafe Cyprus"

Kazım KALKAN *

Özet:

"Cafe Cyprus" Almanya'da yaşayan Türk kökenli yazar Yade Kara'nın „Selam Berlin“ adlı eserinin devamı niteliğindeki romanıdır. Yade Kara bu romanında erkek bir karakteri kendisine kahraman olarak seçerek, Londrayı ve ordaki çok kültürlülüğü yansıtmayı amaç edinmiştir. „Cafe Cyprus'u“ diğer çok kültürlü romanlardan farklı kılan en önemli özellik ise, yazarın kendisine obje olarak, biri batıdan diğeri doğudan iki ülke yerine, her ikisinde batı kültür dünyasına mensup iki avrupa ülkesini(Almanya ve İngiltere) almış olmasıdır. Bu çalışmayla, sözkonusu eserde yer verilen çeşitli motifler ve sembollerin çok kültürlülük bağlamında incelenip, İngiliz toplumunda kültürlerarası etkileşimin ne derece gerçekleştiğinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çok kültürlü edebiyat, göçmen edebiyatı, kültürlerarası edebiyat

Abstract:

Cafe Cyprus is a novel which is considered as a follow-up of the work "Selam Berlin" by Yade Kara, a writer who has Turkish origins and lives in Germany. Yade Kara by choosing a man character as hero in this novel aims to reflect London and multiculturalism there. The most important feature that differentiates Cafe Cyprus from other multicultural novels is the writer's choosing two European countries (Germany and England) belong to west cultural world instead of choosing two countries, one of which belongs to west culture and the other to east culture, as object. Through this study, it is aimed to analyze the various motives and symbols in terms of multiculturalism and to determine to what extent the intercultural interaction takes place in the British society.

Key words: Multicultural literature, migrant literature, intercultural literature

* Okutman, Gazi Üniversitesi Yabancı Dilleri Eğitimi Bölümü, kalkan@gazi.edu.tr

1. Giriş

İmparatorluk'tan ulus devlete dönüşüm sürecini bize göre çok daha erken ve sorunsuz bir biçimde tamamlayan Almanya, 50'li yılların ortalarından itibaren yabancı işçilerle tanışmaya başlamıştır. 1961 yılında imzalanan ikili anlaşmayla Türkiye de Almanya'ya işçi gönderen ülkeler arasına katılmıştır. „1961-1975 yılları arasında 800.000 den fazla Türk işçisi resmi olarak Almanya'ya yollanmıştır.“ (Gitmez, 2008: 16). Bunlara illegal yollardan ve turist olarak gidip orada kaçak çalışanları da dahil ettiğimizde rakamın çok daha yüksek olduğu görülür. Almanya göçler neticesinde çok kültürlü bir toplum haline gelmiştir.

“Kültürel çeşitlilik” ya da “çok kültürlülük” farklı kültürlerin uyum içinde bir arada yaşaması anlamına gelmektedir. Bu kapsamda “kültür; bir gruba ya da topluluğa ait farklı düşünsel, maddesel, ruhani ve duygusal özellikleri temsil etmekte aynı zamanda sanat, edebiyat, yaşam tarzı, değerler sistemi, gelenekleri ve inançları içermektedir.” (Unesco, 2001:1)

“Almanya'ya giden insanlar beraberinde kendi dinlerini, yaşam ve düşünce şekillerini de götürmüşlerdir, bu insanlar yaşadıklarını anlatma, içinde buldukları yeni ve yabancı çevreyle yüzleşme ihtiyacı duymuşlardır” Özbakır (2000:212). İnsanların kendilerini en iyi ifade etme araçlarından birinin edebiyat olduğundan hareket edersek, farklı bir kültürel doku ve toplum yapısıyla karşılaşan insanlarda kendini ifade etme arzusu had safhada olduğundan edebiyattan uzak kalmaları beklenemezdi ve kalmadılar da. Almanya'da edebiyatla meşgul olan ilk grubu italyanlar oluşturmaktaydılar. Onları Türkler ve Araplar takip ettiler. „Göçmenlerin ilk edebi eserleri kısa şiirler ve kısa hikayelerden oluşmaktaydı. Çünkü dil becerileri daha uzun metinler için yeterli değildi. Bunlara daha sonra Romanlar ve uzun eserler de eklendi.“ (Aktürk, 2009:8)

Türk kökenli yazarların dil becerilerinin artmasıyla birlikte daha hacimli eserler verilirken, işlenen konular da daha kapsamlı hale gelmeye başladı. Ayaç(1991:155) işlenen konuları şöyle özetler:

“Kültür farklılıklarını görmek, yaşamak ve dikkatleri bu alanlara çekmek, yaygın bir eğilim. Kimlik problemi olarak nitelenen konunun çeşitlemeleri bol. Özellikle Almanya'daki ikinci kuşak denilen Türklerin iki kültür dünyasıyla sürekli alışveriş içinde olması söz konusu. Türk kültürü ana-babalarının, ailenin sürdürdüğü hayat üslubunda egemenken, «dışarda» Alman kültürüyle yüz yüze olan gençler bunlar. Yazdıklarında bu azınlık, kimlik v.b. problemler ön sıradaysa da salt evrensel, salt insana ilişkin konuların dile geldiği de oluyor.”

Almanya'daki Türk kökenli göçmen edebiyatını incelediğimizde üç yazar tipi görmekteyiz: sadece Türkçe yazarlar, hem Türkçe hem Almanca yazarlar, yalnızca Almanca yazarlar. 1965 yılında Türkiye'de dünyaya gelen ve altı yaşındayken ailesiyle birlikte Almanya'ya göç eden Yade Kara da eserlerini sadece Alman dilinde veren Türk sanatçılardandır. 2004 yılında „Selam Berlin“ adlı eseriyle, Alman Kitap ödüllerinin en iyi çıkış yapan yazar ödülünü ve her sene göçmen kökenli

edebiyatçıları teşvik için verilen Adalbert-Chamisso ödülünü kazanmıştır. Londra, Hongkong ve Berlin gibi dünya metropellerinde bir süre yaşayan yazar, eserlerini, buradaki izlenimlerini ve yaşantılarını kullanarak oluşturmuştur.

Eserde Türkiye kökenli göçmen bir ailenin oğlu olan Hasan'ın Londra'daki hayatı konu edilir. Hasan geleceği ile ilgili olarak ne yapmak istediğini tam olarak bilememektedir. Hem hayatı birazcık kendi akışına bırakmak, hem de dil öğrenmek için Londraya gitmeye karar verir.

Fakat pahalı bir şehir olan Londra'da hayat hiç de kolay değildir. Hasan geçimini kendi başına sağlamak zorundadır. Bu yüzden dil kursu dışında kalan zamanını çalışarak geçirmek zorundadır. Kıbrıs kökenli bir iş adamı olan Ali beyin gıda maddeleri satan dükkanında işe başlar. Dükkanın bir bölümü de Kahvehane olarak kullanılmaktadır. "Cafe Cyprus" adını taşıyan bu kahvehane, Kıbrıs kökenli yaşlı Rum ve Türk göçmenlerin uğrak yeridir ve Roman da adını buradan almaktadır.

Kendini bir dünya vatandaşı olarak gören Hasan, Londra'ya uyum sağlamakta zorluk çekmez. Burada Alman, Türk ve Hint dostlar edinir. Yine kendisi gibi Almanya'dan gelmiş olan Hanna'yla coşkulu bir aşk yaşar. Sürekli Berlin ve Londra arasında karşılaştırmalar yapan kahraman, bu karşılaştırmalara zaman zaman Türkiye'yi de dahil eder.

2. Kültürlerarası Motifler

a)Döner

Birden fazla kültürün birarada yaşayarak karşılıklı etkileşim içersine girdikleri toplumlarda, hayatın tüm alanları gibi yemek kültürü de bu çok kültürlülüğün etkilenir. Eserin kahramanı Hasan, bir döner büfesinde çalışarak ihtiyacı olan parayı kazanmaktadır. Fakat dönerin Londra'daki hazırlanış ve servis edilişi Hasan'ı rahatsız etmektedir. Bu rahatsızlığını da şu ifadelerle dile getirmektedir:

Döneri nasılda bu kadar berbat bir hale getirebildiler ki? ...Eski Döner ustaları bunu görselerdi ve tadına baksalardı bugün mezarlarında ters dönerlerdi... Bu ülkedeki döner için Berlin standartlarının uygulanması gerekir. (s.18)

Hakiki bir Berlin döneri için yüzde atmış kıymadan oluşan, saf koyun artı sığır etine ihtiyaç vardı. Bazıları döneri iyice almanlaştırmışlar. Dana, hindi ve son zamanlarda da tavuk eti kullanıyorlardı. Bu yüzden de dükkanlarının adını McChicken Kebap koymuşlardı. (s.18-19)

İlginç olan ise Hasan'ın dönerde kalitenin ölçüsü olarak Adana'yı, İstanbul'u ya da başka bir Türk şehrini değil, Berlin'i almasıdır. Anadolu coğrafyasından dünyaya yayılan bu Türk yemeği gittiği her yerde beğenilmiş ve o bölgenin damak zevkine uygun hale getirilerek yemek kültürünün önemli bir parçası haline gelmiştir. Farklı coğrafyaların farklı damak zevkleri dönere de yansımış, hammaddesi aynı

olan bu ürün çok farklı şekillerde müşterilere ikram edilmeye başlanmıştır. Döneri Berlin usulü yemeye alışık olan Hasan için Londra'daki döner son derece tatsızdır. Türkiye çıkışlı olan bir et yemeği, Alman coğrafyası tarafından o kadar içselleştirilmiştir ki, eserde döner adeta Berlin'in özel yemeği veya dönerin en iyi yapıldığı yer Berlin miş gibi bir imaj oluşmaktadır.

b) Veresiye Defteri

Kıbrıslı göçmenler eski vatanlarına ait bazı alışkanlıkları da gurbete taşımışlardır. Gerek Türkiye'de gerekse Kıbrıs'ta küçük esnafın bulunduğu yerlerde ticaret hayatının olmazsa olmazlarından „bakkal defteri“ ya da „veresiye defteri“ Londra'daki Kıbrıs Türklerinin hayatında da mevcuttur. Londra gibi kapitalizmin anavatanı sayılan bir kentte hiçbir hukuki dayanağı olmayan alacak defterleri ile ticaret yapılması oldukça ilginçtir. Hatta Hasan'ın görevlerinden bir tanesi de veresiye defterindeki alacakları tahsil etmektir.

İkinci haftada Ali bey ve Ayşe hanım beni dükkânın arka kısmına çağırarak açık olan hesapları tahsil etme görevini verdiler. (s.41)

Veresiye listesi oldukça uzundur ve Ali bey müşterileriyle karşı karşıya gelmek istemediğinden alacaklarını toplamakta zorlanmaktadır. Hasan'ın yabancı olması ve müşterilere karşı gösterdiği nezaket onu ümitlendirmiş, Tahsilat görevini Hasan'a yükleyerek şansını denemek istemektedir.

Seni tanımıyorlar, sana bişey diyemezler ve zarar veremezler. Sana paraları mutlaka ödeyeceklerdir.(s.41)

c) Lakaplar

Bir diğer nokta ise lakaplardır. Türkiye'de ve Kıbrıs'ta özellikle köylerde çok yaygın olan lakap takma alışkanlığının aynen Londra'da da devam ettiğini görmekteyiz. „Sıkska Ziya, haraç Hasan, deli Hikmet“ gibi lakapların „cafe Cyprus“ adlı kahvehanede zaman geçiren Türk müşteriler arasında sık sık kullanıldığı görülmektedir. Eserde bu lakapların Kıbrıs'tan mı getirildiği yoksa Londra'da mı takıldığı hususunda herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.

Fakat asıl dikkat çekici olan nokta, oradaki Türk toplumunun sadece Türkçe lakaplarla yetinmemiş olmasıdır. „Cemil Bond, Mr. Walson“ gibi İngilizce lakaplarda da artık gündelik hayatın bir parçası haline gelmiştir. Göçmenler kurmuş oldukları yeni dünyalarında sadece anavatanlarına veya kültürlerine has öğelerle yetinmeyerek, içine dahil olmaya çalıştıkları yeni dünyadan da birtakım unsurları almaya başlamışlardır. Dolayısıyla halkın kullanmakta olduğu lakaplarda da yerelden uluslararasıya doğru bir dönüşüm yaşanmıştır.

d) Kahvehane

Esere adını veren „Cafe Cyprus“ adlı Kahvehane dünyanın dört bir yanından gelen farklı kültürlerin bir arada yaşamasını temsil etmektedir. Söz konusu kahvehane sadece farklı kültürlerle değil, aynı zamanda „Aristo ve Eflatun fraksiyonu“ gibi ölçülü siyasi gruplardan radikal İslamcı gruplara kadar bir çok farklı siyasi görüşe de ev sahipliği yapmaktadır.

Kısa bir süre öncesine kadar kanlı bir savaşın tarafları olan Kıbrıslı Türkler ve Rumlar da bu kahvehanede farklı iki grup halinde, ama yine de bir arada yaşamaktadırlar. Çok kültürlü toplumu oluşturan alt gruplar göç ederken, kendi kültürleri yanında, kendi ülkelerine has sosyo-politik sorunları da beraberlerinde getirmektedir. Dolayısıyla iki grup arasında zaman zaman Kıbrıs konusunda şiddetli tartışmalar yaşansa da, herkes haddini bilmekte, hiç kimse bir diğnerinin kırmızı çizgilerini ihlal etmemektedir.

Cafe Cyprus'un içinden Kuzey Kıbrıs'ı güney Kıbrıs'tan ayıran görünmez bir sınır hattı geçmekteydi. Kafenin sağ tarafına Rumlar, sol tarafına ise Kıbrıslı Türkler kurulmuşlardı. Hiç kimsenin bu çizgiyi aşmaması hususunda konuşulmamış gizli bir uzlaşma hakimdi. (S.51)

Ali beyin Kahvehanesi bu haliyle adeta küçük bir Kıbrıs adasını andırmaktadır. Kahvehanenin müdavimleri sadece Kıbrıslı Türkler ve Rumlar değildir. Pakistanlılar, Hindistanlılar ve Araplar da kahvehanede sohbet ederek, kağıt ve tavla oynayarak vakit geçirmektedirler.

e) Kimlik Sorunu

çok kültürlüğü konu edinen eserlerin en sık kullanılan motiflerinden olan kimlik arayışı veya kimlik sorunu, Yade Kara'nın romanında da ele alınmıştır. Eserde kimlik konusu birbirine zıt iki karakter üzerinden işlenmiştir: Eserin esas karakteri Hasan ve onun işvereni Ali bey.

Hasan kendisini “çok kimlikli” diye tanımladığından herhangi bir aidiyet sorunu yaşamamaktadır. Ayrıca yabancı çevrelere uyum sağlama yeteneği sayesinde gittiği her yerde kendini evinde gibi hissetmektedir.

Ben Almandada, Türkçede ve artık İngilizcede de evimdeydim. (s.167)

Kimlik: Batılı veya doğulu? Göçebe veya yerleşik? Diktatörlük veya demokrasi? Aslında Türklerde hepsinden bir parça vardı, ama hiç biri tam değildi. (s.555)

Türk kökenli yazarlar tarafından ortaya konulan çok kültürlü eserler incelendiğinde 80'li yılların ortalarından itibaren bir farklılaşma görülür. O tarihe kadarki verilen eserlerde göç olgusu hakkında genelde negatif bir imaj varken, 80'lerin ortasından itibaren bu imaj pozitif dönüşür. Göç artık farklı dünyaları keşfetmenin bir aracı olarak algılanır.

Eserin kahramanı Hasan da çok kültürlülüğü kendisi için bir soru olarak görmemektedir. Aksine, asıl sorun olması gereken tek kültürlü toplum yapısıdır. Çünkü bu yapı mensuplarına çok yönlü bir bakış açısı kazandırmaktan uzaktır.

Birçoğu sadece tek bir dili konuşabiliyordu, hayatlarını sadece tek bir ülkede, şehirde veya köyde geçirdiler. Sadece tek bir kültürü, tek bir dili, tek bir çevreyi ve tek bir davranış tarzını tanıdılar. Her şey tek yönlüydü, bendeki gibi çok yönlü değil. (s.167)

Romanın ana karakteri bu çeşitliliği kendi kişiliğini geliştiren ufkunu genişleten bir unsur olarak algılamaktadır. Çünkü bu sayede tek kültürlü toplumlarda asla edinemeyeceği bir takım özelliklere sahip olmuştur. Ayrıca Hasan kendisini, çok kültürlülüğün içinde barındırdığı dezavantajları avantaja dönüştürerek diğerlerinden bir adım önde olmayı becerebilen yeni bir neslin temsilcisi olarak görmektedir.

arka planımız, kültürel karışımımız bizi çevremizi farklı bakış açılarından inceleme konusunda daha duyarlı ve uyanık yaptı. Tüm tarihsel, kültürel ve politik zıtlıkları içimizde taşıdık biz, ve bu sayede büyüdük, köprüler kurduk. Biz aslında çok yeni bir şeydik ve hiçbir şablona uymuyorduk, bizim gibi bir karışım Avrupa topraklarında daha önce hiç olmamıştı. (s.317)

Fakat Hasan'ın çalıştığı işyerinin sahibi olan Ali bey uyum konusunda Hasan kadar şanslı değildir. Ali bey Britanya vatandaşıdır, Britanya'nın başkentinde çalışmakta ve Britanya devletine vergi ödemektedir. Ama bunlara rağmen kendisini İngiltere ve Kıbrıs arasında gidip gelen bir „vatansız“ gibi hissetmektedir.

Ali bey kendisini asla göçmen olarak görmemişti. Hayır, o bir sürgündü ve ona göre sürgünün kendi bayrağı vardı: renksiz bir bayrak (s.80)

Ali bey her şeyden çok önem verdiği Kıbrıslı kimliğine sıkı sıkı bağlıdır ve kendisini İngiliz kültürünün etkisinden korumak istemektedir. Ama bu arzusu pek de yerine gelmiş gibi gözükmemektedir. Hiç istemediği halde Anglosakson kültürüne ait bir takım davranış biçimleri onun davranışlarına da sirayet etmiştir. Hatta zaman zaman kendisinin de bir yabancı, bir göçmen olduğu gerçeğini unutarak ülkeye göç etmiş olan diğer yabancılara aynen bir İngiliz'in ifadeleriyle kızmaktadır.

„Sosyal güvenlik sistemini“ hortumlayan bu asalaklara İngilizler gibi kızıyordu: „immigrants, asylum seekers“. Onun sık sık bu şekilde Arnavutlar, Kürtler ve Bosnalılar'a kızdığı duyulmaktaydı. (s.184)

Göçmenler isteseler de istemeseler de Anglosakson kültürüne ait unsurlar onların hayatının bir parçası haline gelmiştir. Bu yüzden de özellikle geleneklerine bağlı Kıbrıslılarda, asimile olma korkusu yoğun bir şekilde hissedilmektedir. Ali bey de bu konudan kaygı duyanlardandır ve korkusunu aşağıdaki ifadelerle gerekçelendirmeye çalışmaktadır.

Batı çorba tabletlerimize, ütüsüz gömleklerimize kadar girdi. Domuz kemiği iliğini jelatin şeklinde marmelada, hamlara, yoğurta, hatta çocuklarımızın şekerlerine kattılar. Bir de bunun için para ödedik biz. Domuz jelatini için para ödedik! (s.183)

Ali beyin asimilasyon korkusu hakkındaki gerekçelendirilmesi görüldüğü gibi derin analizlerden uzaktır. Toplumun Eğitim seviyesi düşük gruplarına has olan, kimlik veya kültür muhafazasını sadece somut bir takım sembollere indirgeyerek yorumlama anlayışı Ali beyde de gözlemlenmektedir.

f) Ali Bey'in Dükkanı

Romanda İngiltere özelinde batı toplumlarına yönelik bol bol eleştiri yapılmaktadır. Bu eleştirilerin odak noktasını ayrımcılık oluşturmaktadır. Ali beyin işletmekte olduğu dükkan bu ayrımcılığın somut örneğini temsil etmektedir. Müşteri kitlesinin neredeyse tamamına yakınına göçmenlerin oluşturduğu dükkana çok az sayıda İngiliz alış-veriş yapmak için gelmektedir.

İngilizlerin Londra'sında aradan geçen 30 yıla rağmen Ali bey hala göçmen olarak kalmıştı. Az sayıda beyaz İngiliz onun dükkanına geliyorlardı. Sadece Kıbrıslılar ona dayanışma hissi veriyorlardı. (s.184).

g) Barlar

Batı toplumlarında herkesin kendi kültürünü istediği gibi yaşama ve koruma hakkına sahip olması özgürlükler açısından doğru olsa da, bunun toplumların birbirleriyle kaynaşması noktasında bir takım sorunları beraberinde getirdiği de bir gerçektir. Nitekim Londra'da İngilizler genellikle kendi içlerinde kalmayı tercih etmektedirler. Bu davranış hiç bir art niyet taşımasa dahi yabancılar da bir dışlanmışlık hissi uyandırmakta, onların İngilizler ile diyalog kurmak arzularını tırpanlamaktadır. Barları gözlemleyen Hasan, yabancıların genellikle buralara gitmediklerini, buralarda oturup içkilerini yudumlayanların genellikle beyaz İngilizler olduğu tespitini yapar.

Paydos vaktiydi ve insanlar kiminle birlikte bir bardak bira içeceklerine kendileri karar verebiliyorlardı. Belki de iş yerinde Pakistanlılar, Afrikalılar ve Hintlilerle çalışmak zorundaydılar. Ama akşam tercih hakları vardı. Kontrol ettim: orda burada tek tük kahverengi surat vardı, onların dışında her şey peynir beyazı ve büyükşehirleydi. (s.131)

Osuruktan bir bara girdiğinde ellerle ağız kapatılarak arkandan fiskos yapılıyor, seni hemen davetsiz misafir ya da yabancı şeklinde görüyorlar. (s.315)

h) Ayrımcılık

Hasanı ziyarete etmek için Londra'ya gelen annesi de yabancıların dışlanmasından dolayı İngilizlere son derece kızgındır ve bu kızgınlığını şu ilginç cümlelerle ifade eder:

Şöminelerinde İran tuğlaları var, oturma odalarına Türk halılarını seriyor, Hint ipeklerini perde olarak asıyorlar. Ama Ali'yi veya Ranjit'i kapılarından içeri sokmuyorlar. Bu ülkelerden gelen malzemeler onlara göre yeteri kadar iyi, ama insanlar değil. (s.248)

Hasan'ın arkadaşları Ali ve Hindistanlı Sukjeet kendilerini kimlik sorunu taşımayan dünya vatandaşları olarak görmektedirler. Fakat içlerindeki İngiliz toplumuyla bütünleşme, onun bir parçası olabilme arzusuna rağmen, dışlanmışlığı iliklerine kadar hissetmektedirler.

Sukjeet ve benim gibi insanları siyasi çok kültürlülük palavrasıyla ve azınlıkla yardım günleriyle kandırmazlar. Eğitim, Kariyer, Maaşlar, işe alma sözü konusu olduğunda, çok kültürlülüğün sona erdiğini biz çok net bir biçimde fark ettik. (s.316)

i) Almanya Eleştirisi

Romanın kahramanının Almanya kökenli olması, ona Londra ve Almanya arasında kıyaslamalar yapabilme imkanını da sunmuştur. O da bu fırsatı değerlendirerek çok sayıda karşılaştırma yapmaktadır. Bu kıyaslamalarda dikkate değer husus ise, Londra'nın her zaman Almanya'dan daha iyi sonuçlara sahip oluşudur.

Londra sokaklarında başka bir dilde ve kültürde eğitilmiş bir yabancı görmek, sadece ona bakmak demektir, başka bir şey değil. Garipsemek yok, hüküm vermek yok. Berlin'de ise siyah saçlarım, elbiselerim, ayakkabılarım ve Türk oluşum yüzünden belli kategorilere dahil edildim. İnsanlar bana bakıyor ve düşünüyorlardı: oh, bir yabancı! Türk! Kreuzbergli! (s.64)

Kahramana göre insan davranışlarındaki nezaket konusunda da Londra daha iyi bir durumdur.

Londra'daki ilk haftamda metroda sürekli birilerine tosladım, merdivenlerden çıkarken birilerine çarptım ya da bilmeden ayaklarına bastım. Her defasında değişik tonlarda söylenen bir „sorry“ duydum. Berlin'de ise yolcular bir çarpışmada „kafanda gözlerin yokmu?“ diye dır dır ederlerdi. Londra'da sadece bir „sorry“ vardı. (s.101)

Hasan, İngiltere ve Almanya'yı sadece insan davranışları açısından kıyaslamaz. Her iki ülkenin yabancılar politikasını da mercek altına alır ve Almanya'nın daha başından itibaren yanlış hareket ettiğini iddia eder. Çünkü yabancılar, seçme ve seçilme hakkına sahip olmamalarından dolayı ülkenin yönetimi ve geleceği hakkında söz sahibi olamamışlar, ve bunun neticesinde uzunca bir süre kendilerini Alman toplumunun bir parçası olarak görmemişlerdir. İngiltere'de ise bu süreç

tam tersi bir şekilde gelişmiş, en başından beri Britanya vatandaşlığına sahip olan göçmenler, İngiltere ile aralarındaki duygusal bağı daha çabuk kurabilmişlerdir.

„Buradaki göçmenlerin Almanya'da birinci nesil misafir işçilerin konuştuğu Almandan daha iyi bir İngilizce konuşmaları hiç de şaşırtıcı değil, çünkü onlar en başından itibaren Britanya vatandaşı idiler ve kendi işlerini kurabilmişlerdi.“(s.234)

3. Sonuç

Yade Karanın otobiyografik özellikler de taşıyan „Cafe Cyprus“ adlı eserinde, Avrupa'nın çok kültürlük anlayışı sorgulanmakta ve çok kültürlük kavramının değişik Avrupa ülkelerinde nasıl algılandığı, yazarın Londra'daki yaşantısı aracılığıyla anlatılmaktadır.

Alışageldiği üzere genellikle Doğu-Batı düzleminde yapılan karşılaştırma, bu sefer Batı-Batı düzleminde yapılmıştır. Batı kültür dünyasına ait iki ülkenin bir-biriyle kıyaslanması, eseri daha da cazip kılmaktadır. Çünkü alışık olunan tarz, Türk toplumu ile herhangi bir Avrupa ülkesi toplumunun arasındaki kültürel ilişkilerin ele alınmasıdır.

İngiltere'deki çok kültürlülüğün bir fotoğrafını çekmeye çalışan eserden, çok kültürlülüğün Britanya adasında henüz istenilen düzeyde yaşanmadığı sonucunu çıkartabiliriz. Toplumlar birbirleriyle mesafe olarak yakınlaşmış olsalar da, duygusal olarak birbirlerine mesafelidirler. İngiliz toplumunun en iyi niyetli ifadeyle, kendi içinde kalma arzusu, göçmenler nezdinde dışlanmışlık algısına yol açarak aradaki duvarların ortadan kalkmasını engellemektedir. Mevcut durum farklı kültürlerin yan yana yaşaması şeklindedir. Fakat ideal olan farklı kültürlerin çeşitli unsurları alıp vererek birbirleri ile belli bir etkileşim içine girmeleridir. Londra'da henüz bu tür bir etkileşimden söz etmek için çok erken.

Kaynakça

- Aytaç, Gürsel, (1991), **Edebiyat Yazıları II**, Ankara: Gündoğan
- Aktürk, Ayşegül, (2009), **Interkulturelles Lernen im Deutschunterricht**. Hamburg: Igel Verlag
- Gitmez, Ali, (2008), „Einwanderer aus der Türkei in Europa“, **Türkischdeutsche Literatur** (Editör: Demir, T.) Duisburg: Basis-Druck GmbH.
- Özbakır, İbrahim, (2000), Almanya "konuk işçi edebiyatı"nın Bir Türk Temsilcisi **Renan Demirkan'ın "Üç Şekerli Demli Çay"ında Kimlik Problemi**", **Türklük Bilimi Araştırmaları** -IX, S.211-222
- UNESCO, (2001), **Kültürel Çeşitlilik Evrensel Deklarasyonu**, http://www.ifla.org/files/assets/library-services-to-multicultural-populations/publications/multicultural_library_manifesto-tr.pdf alındığı tarih: 10.11.2014

